

บทที่ 5

สรุปผล วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการจัดการจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานขนาดใหญ่ สามารถสรุปรายละเอียดของผลการศึกษา โดยจะแยกตามรูปแบบของที่อยู่อาศัยได้ดังนี้

1 รูปแบบและลักษณะการอยู่อาศัยของแรงงานในโรงงานขนาดใหญ่ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง พบว่ารูปแบบที่อยู่อาศัยของแรงงานฯ นั้นจะมีรูปแบบหลักอยู่ 3 ประเภท คือ

1.1 บ้านแถว/ทาวน์เฮ้าส์ มีสัดส่วนถึงร้อยละ 50.7 ของที่อยู่อาศัยทั้งหมด

1.1.1 ขนาดของบ้านแถวจะมีหลายขนาด จากการศึกษาพบว่า ขนาดของห้องที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ บ้านแถวขนาด 2 ห้อง มีร้อยละ 24.9 รองลงมาเป็นห้องเดี่ยว ร้อยละ 14.1 และบ้านแถวขนาดมากกว่า 2 ห้องมีร้อยละ 11.7 จะเห็นว่าขนาดของห้องมีการกระจายกันในขนาดต่างๆ

1.1.2 ลักษณะการครอบครองบ้านแถว/ทาวน์เฮ้าส์ จะเป็นเจ้าของ มากกว่าครอบครองโดยการเช่าเล็กน้อย

1.1.3 ความสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในที่พัก ความสัมพันธ์ของผู้ที่อาศัยในบ้านแถวในลักษณะเป็นสามี-ภรรยาจะมีสัดส่วนที่มากที่สุดเป็น ร้อยละ 20.0 จาก จำนวนร้อยละ 28.8 ของสามี-ภรรยา ผู้ที่มีความสัมพันธ์เป็นครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านแถวจะมีสัดส่วนร้อยละ 16.1 และผู้ที่อาศัยอยู่กับเพื่อน จะมีสัดส่วนร้อยละ 9.7

1.1.4 รายได้ของแรงงานรวมหากผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย จะมีระดับรายได้ มากกว่า 10,300 บาทต่อเดือนขึ้นไป หากเป็นผู้ที่เช่าจะมีรายได้ กระจายกันในทุกระดับรายได้ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

1.1.5 ค่าใช้จ่าย ผู้ที่เช่าบ้านแถว/ทาวน์เฮ้าส์ จะมีค่าใช้จ่าย กระจายตั้งแต่ 900- มากกว่า 3,090 บาท ส่วนผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า 3,090 บาทต่อเดือนขึ้นไป

1.2 บ้านเดี่ยว จำนวนของผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวนี้อยู่ 22.4

- 1.2.1 ขนาดของที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยวจะมีขนาด มากกว่า สองห้อง เป็นส่วนใหญ่
- 1.2.2 ลักษณะการครอบครองของบ้านเดี่ยวจะเป็นลักษณะการเป็นเจ้าของ และการอาศัยอยู่กับผู้อื่นในสัดส่วนเท่ากัน แต่ในเรื่องการเช่าบ้านเดี่ยวจะมีสัดส่วนอยู่ในอัตราที่ น้อย ร้อยละ 2.0
- 1.2.3 ความสัมพันธ์ของผู้ร่วมอยู่อาศัยในบ้านเดี่ยวส่วนมากจะอยู่ใน ลักษณะเป็นครอบครัว และเป็นรูปแบบที่พักอาศัยที่ครอบครัวเลือกอยู่อาศัยมากที่สุด
- 1.2.4 รายได้ของผู้อยู่อาศัยในบ้านเดี่ยวส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของจะมี ระดับรายได้ มากกว่า 7,201 บาทขึ้นไป
- 1.2.5 ค่าใช้จ่าย ผู้เป็นเจ้าของบ้านเดี่ยวจะมีค่าใช้จ่ายในระดับที่มากกว่า 3,090 บาทต่อเดือนขึ้นไป

1.3 ห้องแบ่งเช่า มีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 18.5 เป็นรูปแบบที่อยู่ที่มีเฉพาะการให้เช่า รูปแบบของห้องแบ่งเช่าตามนิยามคือ ขนาดของห้องแบ่งเช่าโดยส่วนใหญ่จะเป็นห้องเดี่ยวร้อยละ 11.2 มีขนาดสอง และมากกว่าสองห้อง ในอัตราร้อยละ 2.4 และ 4.9 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ของ ผู้ที่อยู่ห้องแบ่งเช่าส่วนมากจะเป็นเพื่อนที่มาเช่าอาศัยอยู่ด้วยกัน ระดับรายได้ของผู้อยู่ห้องแบ่งเช่า กระจายอยู่ในช่วง 5,000-7,200 บาท ค่าใช้จ่ายจะอยู่ในระดับ 1,501-2,160 บาทต่อเดือน

2 ลักษณะของการจัดหาที่อยู่อาศัยของแรงงาน การจัดหาที่อยู่อาศัยของแรงงานในโรงงาน ขนาดใหญ่ โดยแบ่งจากลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยพบว่า

- 2.1 ในลักษณะเช่าเป็นหลักถึงร้อยละ 47.3 สามารถแยกหัวข้อในลักษณะการเช่า ได้ดังนี้
- 2.1.1 รูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้ที่เช่าจะเป็นลักษณะ บ้านแถว/ทาวน์เฮ้าส์ ร้อยละ 24.3
- 2.1.2 ระดับรายได้ของผู้เช่าที่อยู่อาศัยจะกระจายอยู่ตั้งแต่ 5,000 บาท ขึ้นไป ในช่วง 5,000 - 7,200 บาท มีร้อยละ 10.2 ระดับรายได้ 7,200 - 10,300 บาท มีร้อยละ 13.2 และ ช่วงที่มากกว่า 10,300 บาท ร้อยละ 8.3
- 2.1.3 ค่าใช้จ่ายของผู้เช่า จะมีค่าใช้จ่ายกระจายอยู่ในช่วง 900 บาท ขึ้นไป ในช่วง 900 - 1,500 บาท และ 1,501 - 2,161 บาท มีร้อยละ 13.1 ในแต่ละช่วง ในช่วง 2,161 - 3,090 บาท และมากกว่า 3,090 บาทขึ้นไป ในอัตราร้อยละ 9.9 และ 9.4 ตามลำดับ

2.2 การครอบครองโดยการเป็นเจ้าของ ร้อยละ 31.7 การครอบครองในลักษณะเป็นเจ้าของ มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 รูปแบบของที่อยู่อาศัยของผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย เป็น บ้านแถว ร้อยละ 20.5 ซึ่งเป็นรูปแบบที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ของผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย รองลงมาคือ บ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 9.7 ของการเป็นเจ้าของ

2.2.2 รายได้ของผู้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 18.0 มีระดับรายได้มากกว่า 10,300 บาท

2.2.3 ส่วนค่าใช้จ่ายของผู้ที่เป็นเจ้าของ ร้อยละ 24.1 จะมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 3,090 บาทและมีการอาศัยอยู่กับผู้อื่น ร้อยละ 18.5

2.3 ขนาดของพื้นที่ใช้สอย ลักษณะของบ้านเดี่ยวส่วนมากจะมีขนาด มากกว่า 2 ห้องขึ้นไป ขนาดของบ้านแถว จะมีขนาด สองห้องเป็นส่วนใหญ่ แต่ขนาดห้องเดี่ยว และมากกว่าสองห้องขึ้นไปมีในสัดส่วนรองลงมา ใกล้เคียงกัน ห้องแบ่งเช่าจะมีขนาดห้องเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่

2.4 ในส่วนของโรงงานมีส่วนช่วยเหลือด้านสวัสดิการในเรื่องที่อยู่อาศัยบ้างบางส่วน แต่โดยส่วนใหญ่จะไม่มี เงินสวัสดิการที่ให้ในระดับรายได้ 3,000-5,000 บาท จะเป็นเงินน้อยกว่า 900 บาท หากมีระดับเงินเดือนที่มากกว่า 5,000 บาทขึ้นไป จะมีเงินสวัสดิการ 900-1,500 บาท

ในเรื่องการจัดที่พักให้ จากแบบสอบถามในส่วนของโรงงาน มีบางส่วนที่จัดให้แต่มีเงื่อนไขพิเศษ และส่วนนี้ไม่ปรากฏในผลการสำรวจจากแบบสอบถามในส่วนของแรงงาน

ในการสรุปการจัดหานี้สามารถดูได้จากตารางที่ 4.30 - 4.32

3 ในการลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดหาที่อยู่อาศัยของแรงงาน จากการศึกษา ของค่าคะแนนความพอใจในปัจจัยที่กำหนดไว้ จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดหาที่อยู่อาศัย เมื่อนำค่าเฉลี่ยถึงความสำคัญของหัวข้อในแต่ละปัจจัยมาพิจารณาตามค่าเฉลี่ยที่ได้ สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของปัจจัย ได้ตามลำดับต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อม
2. ความปลอดภัย
3. สาธารณูปโภค
4. ความสะอาด
5. การกำจัดขยะ
6. ความมั่นคงแข็งแรงของที่อยู่อาศัย

7. พื้นที่ใช้สอย

8. ค่าใช้จ่ายในเรื่องที่อยู่

จะเห็นว่า แรงงานในกลุ่มที่ทำการศึกษา ให้ความสำคัญในปัจจัยเรื่องของสภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยมากกว่า ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย และพื้นที่ใช้สอย อาจเป็นได้ว่า แรงงานได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นพื้นฐานในขั้นแรก คือเรื่องของปัจจัย 4 แล้ว ตามทฤษฎีของ A.H. Maslow เนื่องจากแรงงานแสดงถึงความต้องการในปัจจัยอื่นนอกไปจากเรื่องการจัดหาที่อยู่อาศัย เพราะแรงงานเหล่านี้มีที่อยู่อาศัยแล้ว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานได้อย่างไม่มีปัญหา จึงมีความต้องการในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่ดี ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นลำดับต่อมา มากกว่าเรื่องพื้นที่ใช้สอย หรือค่าใช้จ่ายในเรื่องที่อยู่อาศัย

ปัญหาที่พบในการศึกษารังนี้ ได้แก่เรื่อง

1. ค่าใช้จ่ายในการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย มีสัดส่วนที่สูงกว่าสัดส่วนโดยทั่วไป คือ แรงงานจะต้องใช้จ่ายในเรื่องที่อยู่อาศัยสูงอย่างน้อยเท่ากับร้อยละ 30 ของรายได้เพื่อเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย การใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงทำให้แรงงานต้องนำเงินในส่วนที่ควรใช้ในเรื่องที่เป็นอื่นมาใช้ในเรื่องที่อยู่อาศัย ทำให้ความเป็นอยู่ของแรงงานมีความเดือดร้อน
2. ความแออัดของการอยู่อาศัยเนื่องจากความไม่สมดุลของพื้นที่ใช้สอยกับจำนวนผู้อยู่อาศัย จากจำนวนคนที่มากกว่าขนาดของที่อยู่อาศัย

บทวิเคราะห์

ปัญหาของการจัดหาที่อยู่อาศัยของแรงงานตามที่ได้มีการศึกษามานั้น พบว่า แรงงานมีปัญหานี้เนื่องจากความแออัดของที่อยู่อาศัย เนื่องจากความไม่เหมาะสมของพื้นที่ และปัญหาความสามารถในการจ่ายเพื่อเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องอีกหลายส่วน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.1 ปัญหาด้านการจัดหาที่อยู่อาศัย แรงงานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ เพราะความสามารถในการจ่ายมีไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดหาที่อยู่อาศัย ในส่วนที่พอจะจัดหาที่อยู่อาศัยได้ แรงงานจะต้องใช้จ่ายมากกว่าหรืออย่างน้อยเท่ากับร้อยละ 30 ของรายได้

ได้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัย แต่แรงงานยังคงพอใจที่จะใช้จ่ายเงินในส่วนที่เพิ่มขึ้นหากสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ ดังนั้นหากมีการส่งเสริมโครงการบ้านที่มีราคาถูกสำหรับแรงงานผู้มีรายได้น้อย-ปานกลางเพิ่มมากขึ้น ปัญหาเรื่องการจัดหาที่อยู่อาศัยคงจะลดลงได้ เนื่องจากที่อยู่อาศัยที่มีอยู่ในตลาดก็ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ส่วนโครงการที่จัดทำเพื่อกลุ่มผู้มีรายได้น้อย-ปานกลาง เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก BOI ที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีจำนวน 9 โครงการ 4,012 หน่วย ก็อยู่ในระหว่างดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ แต่โครงการบ้านที่ได้รับการส่งเสริมจาก BOI มีแนวโน้มจะชลดตัวลง เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และข้อจำกัดในเงื่อนไขการขอส่งเสริมการลงทุน ดังนั้นการตอบสนองเรื่องที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานผู้มีรายได้น้อย-ปานกลางจึงยังคงมีที่ท่าที่ไม่ชัดเจนนัก

สำหรับผู้เช่าที่อยู่อาศัย ขณะนี้ตลาดการให้เช่าที่อยู่อาศัย เป็นรูปแบบหลักของการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานในกลุ่มรายได้น้อย-ปานกลาง เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสภาพของแรงงาน มีความยืดหยุ่นในการจัดหาและมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงนัก สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่ยังไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ ที่นับวันยิ่งจะเพิ่มมากขึ้น จากการที่มีแรงงานอพยพเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้นทุกปี ตลาดในส่วนของเช่าที่อยู่อาศัยมีที่ท่าว่าจะมีผู้สนใจที่จะผลิตมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนดีที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่อยู่อาศัยได้อีกรูปแบบหนึ่ง

การจัดที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับแรงงานในการผลิต ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมควรมีความรับผิดชอบร่วมต่อ ปัญหาที่อยู่อาศัยของแรงงานเนื่องจากเป็นผลของความต้องการแรงงานในการผลิต ทำให้แรงงานอพยพเข้ามาเพื่อขายแรงงานให้กับผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจการผลิตได้ จึงเกิดปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยเกิดขึ้น

เรื่องปัญหาการจัดหาที่อยู่อาศัยนี้เป็นเรื่องที่รัฐจะต้องคอยช่วยเหลือดูแลแก้ไขร่วมกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้กับกลุ่มแรงงาน

5.2 ปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัย จากความไม่เหมาะสมของขนาดของที่อยู่อาศัยกับจำนวนผู้อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษา ในส่วนที่แสดงว่าจำนวนผู้อยู่อาศัยมากกว่าความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ และความพอใจในส่วนพื้นที่ใช้สอยแสดงถึงความพอใจในระดับพอใจน้อย แต่เมื่อให้ในปัจจัยเรื่องพื้นที่ใช้สอยมาพิจารณาในการจัดหาที่อยู่อาศัยแล้ว ปรากฏว่าลำดับความสำคัญของปัจจัยเรื่องพื้นที่ใช้สอยถูกนำมาพิจารณาในลำดับรองสุดท้าย แสดงให้เห็นถึงว่าหากในการเลือกที่อยู่อาศัยแล้วยังมีหัวข้อที่ต้องพิจารณาก่อนเรื่องของพื้นที่ใช้สอย ซึ่งไม่ได้หมายความว่าขนาดของพื้นที่ใช้สอยไม่สำคัญ แต่มีหัวข้อที่ต้องให้ความสำคัญมาก

กว่า ดังนั้นปัญหาความแออัดที่มีจึงไม่ใช่สาระสำคัญและมีผลต่อการอาศัยอยู่นัก เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น คือ

5.2.1 ความแออัดที่เป็นปัญหาสาเหตุมาจาก ความจำเป็นในเรื่องต่างๆ เช่น

5.2.1.1 จากเรื่องค่าใช้จ่าย เพื่อลดค่าใช้จ่ายจึงทำให้ต้องอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากในกรณีที่อยู่อาศัยกันกับเพื่อน หรือขีดความสามารถในการจ่ายมีระดับหนึ่งแต่จำนวนสมาชิกที่มีมากกว่าความเหมาะสมของพื้นที่ในค่าใช้จ่ายระดับนั้น ฯลฯ

5.2.1.2 จากจำนวนสมาชิก เดิมมีสมาชิกอยู่จำนวนหนึ่งแต่ต่อมามีเพิ่มขึ้นมา ทำให้จำนวนรวมของสมาชิกมีการขึ้น เช่น มีบุตรเกิดขึ้นมา หรือมีญาติมาขออาศัยอยู่ด้วย จะชั่วคราว หรือถาวร ก็แล้วแต่

จากความจำเป็นบังคับ ความแออัดที่เกิดขึ้นจึงเป็นสภาพจำยอม ต้องรับปัญหาที่เกิดขึ้น หากแต่ไม่ได้มีเป็นอุปสรรคต่อการอยู่อาศัยหรือการดำรงชีวิตเท่าใด ซึ่งเป็นปัญหาที่แรงงานต้องแก้ไขด้วยตนเองเพื่อลดปัญหาในส่วนที่พอจะทำได้

5.2.2 ความแออัดที่ไม่ใช่ปัญหา เหตุนี้เกิดจากการที่ความแออัดที่เกิดขึ้นเป็นเพียงความไม่พอใจเท่านั้น แต่ผู้อยู่อาศัยไม่ได้รู้สึกเป็นปัญหาแต่อย่างใด นั่นเป็นเพราะความแออัดที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่อาจจะมีความสูง แต่เมื่อนำมาปฏิบัติจริงมาตรฐานอาจลดลงได้ โดยไม่มีผลต่อการอาศัยอยู่ หรือเป็นความเคยชินกับการอยู่อาศัยแบบเดิมในชนบท ที่มีการอยู่อาศัยในคนหมู่มาก จึงไม่รู้สึกว่าเป็นปัญหาแต่อย่างใด ปัญหาจากเหตุนี้จึงน่าที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงมาตรฐานของที่อยู่อาศัยที่ได้มีการกำหนดขึ้น เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ที่ความเป็นเมืองคืบคลานเข้ามาสู่สังคม และ น่าที่จะศึกษาถึงความเป็นอยู่ในอดีตของแรงงานกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการแก้ไข

เนื่องจากปัญหาที่อยู่อาศัยเป็นเรื่องใหญ่ ที่ทุกคนต้องช่วยเหลือ โดยเฉพาะความช่วยเหลือจากรัฐ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของรายได้ ค่าใช้จ่าย และ ความแออัด การแก้ไข สามารถดำเนินการ ได้ใน 3 ส่วนควบคู่กันไป คือ

1. แรงงาน แรงงานต้องรู้จักออม เนื่องจากแรงงานใช้เงินไปในส่วนที่ไม่เหมาะสม¹ ทำให้รายได้ที่มีไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น รู้จักวางแผนการใช้จ่าย เพื่อการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

¹ สนง.คณะกรรมการค่าจ้าง กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย .รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อย ปี 2533.

2. ผู้ประกอบการ โรงงาน ผู้ประกอบการ โรงงานควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของแรงงาน โดยร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการจัดสร้างที่พักอาศัยส่วนกลางขึ้น อาจจะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐในการดำเนินการ

3. รัฐ รัฐควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานในส่วนที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในเรื่องต่างๆ เช่น

3.1 การบริหารและดูแลชุมชน จากกรณีที่มีชุมชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากจากการพัฒนา เป็นความรับผิดชอบของทางรัฐที่จะเข้าไปดูแลชุมชน รวมทั้งการบริการขั้นพื้นฐาน ซึ่งหน่วยงานในท้องถิ่นยังไม่มีความสามารถในการดูแลได้อย่างทั่วถึง และเพียงพอ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน นอกจากนี้ยังอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วย

3.2 การรองรับเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย และแรงงานอุตสาหกรรม การขยายตัวของเมืองตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่พัฒนาด้านอุตสาหกรรม ทำให้มีแรงงานอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย แรงงานเหล่านี้ต้องจัดหาที่อยู่อาศัยเองตามความสามารถ เนื่องจากรัฐไม่สามารถจัดที่อยู่อาศัยรองรับได้อย่างเพียงพอ

3.3 ปัญหาด้านองค์กรที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยที่มีด้วยกันหลายฝ่าย เช่น องค์กรที่ดำเนินการในลักษณะองค์กรกลาง ได้แก่คณะกรรมการนโยบายที่อยู่อาศัยนั้น ยังไม่สามารถดำเนินการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยทั้งในด้านการประสานนโยบายและประสานการดำเนินการได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในด้านข้อมูล การวางแผน และการติดตามประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการดำเนินการงานด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย